

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 560/2015-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. septembra 2015 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosti obchodnej spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s. r. o., Pribinova 25, Bratislava, zastúpenej advokátom doc. JUDr. Branislavom Fridrichom, PhD., Advokátska kancelária Fridrich Paľko, s. r. o., Grösslingová 4, Bratislava, vedené pod sp. zn. Rvp 11931/2014 až sp. zn. Rvp 11946/2014 vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uzneseniami Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 13 Co 275/2014 z 8. júla 2014 (Rvp 11931/2014), sp. zn. 13 Co 278/2014 z 8. júla 2014 (Rvp 11932/2014), sp. zn. 13 Co 270/2014 z 8. júla 2014 (Rvp 11933/2014), sp. zn. 13 Co 277/2014 z 8. júla 2014 (Rvp 11934/2014), sp. zn. 13 Co 273/2014 z 8. júla 2014 (Rvp 11935/2014), sp. zn. 13 Co 272/2014 z 8. júla 2014 (Rvp 11936/2014), sp. zn. 14 Co 848/2013 z 29. apríla 2014 (Rvp 11937/2014), sp. zn. 14 Co 182/2014 z 27. mája 2014 (Rvp 11938/2014), sp. zn. 13 Co 957/2013 zo 17. júna 2014 (Rvp 11939/2014), sp. zn. 13 Co 279/2014 z 8. júla 2014 (Rvp 11940/2014), sp. zn. 13 Co 280/2014 z 8. júla 2014 (Rvp 11941/2014), sp. zn. 13 Co 281/2014 z 8. júla 2014 (Rvp 11942/2014), sp. zn. 12 Co 310/2014 z 30. júna 2014 (Rvp 11943/2014), sp. zn. 16 Co 1229/2013 z 12. júna

2014 (Rvp 11944/2014), sp. zn. 13 Co 274/2014 z 8. júla 2014 (Rvp 11945/2014) a sp. zn. 13 Co 276/2014 z 8. júla 2014 (Rvp 11946/2014) a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosti obchodnej spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s. r. o., vedené pod sp. zn. Rvp 11931/2014 až sp. zn. Rvp 11946/2014 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 11931/2014.

2. Sťažnosti obchodnej spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s. r. o., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnené.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 16. septembra 2014 doručené sťažnosti obchodnej spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s. r. o., Pribinova 25, Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“), vedené pod sp. zn. Rvp 11931/2014 až sp. zn. Rvp 11946/2014, ktorými namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uzneseniami Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) uvedenými v záhlaví tohto rozhodnutia (ďalej len „napadnuté uznesenia“).

Zo sťažností a z ich príloh vyplýva, že sťažovateľka vystupuje v postavení žalobcu v konaniach, predmetom ktorých je náhrada majetkovej škody a nemajetkovej ujmy

spôsobenej nezákonným rozhodnutím, resp. nesprávnym úradným postupom Okresného súdu Lučenec (ďalej len „okresný súd“), ktorý je teda súčasne súdom, ktorý sťažovateľke uvedení škodu a nemajetkovú ujmu spôsobil. Na základe uvedeného sťažovateľka očakávala, že dôjde k vylúčeniu okresného súdu a spory budú prikázané inému vecne príslušnému súdu v obvode krajského súdu.

S prihliadnutím na skutočnosti uvedené sťažovateľkou v žalobných návrhoch okresný súd svojimi uzneseniami špecifikovanými v sťažnostiach (ďalej len „uznesenia okresného súdu“) zaviazal sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku za vznesené námietky zaujatosti. Na základe odvolaní podaných sťažovateľkou, podstatou ktorých bolo jej tvrdenie o nepodaní námietky zaujatosti, krajský súd napadnutými uzneseniami potvrdil prvostupňové rozhodnutia ako vecne správne.

Sťažovateľka v predostretej argumentácii uviedla, že napadnutými uzneseniami krajský súd porušil ňou označené práva, keď:

„a) rozhodol nad rámec zverenej právomoci;

b) rozhodol bez návrhu na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný;

c) svoje rozhodnutie oprel o neexistujúce právne skutočnosti;

d) svoje rozhodnutie formuloval na základe nesprávneho právneho posúdenia veci a s použitím chybných aplikácií a interpretácií práva;...

e) svojím rozhodnutím porušil bez uvedenia dôvodov ustálenú rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu SR.“

Podľa sťažovateľky krajský súd napadnuté uznesenia založil na nesprávnom právnom posúdení návrhov podaných sťažovateľkou ako námietok zaujatosti, hoci tieto podania neboli dostatočne určité a nespĺňali náležitosti námietky zaujatosti upravené v § 15a zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“). Napriek uvedenému okresný súd aj krajský súd prejavy vôle sťažovateľky obsiahnuté v podaných žalobách vyhodnotili ako námietky zaujatosti.

Sťažovateľka v sťažnostiach tiež poukázala na rozhodnutia iných všeobecných súdov, ktoré v skutkovo a právne zhodných veciach rozhodli o zrušení uznesenia súdu prvého stupňa.

V nadväznosti na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, v ktorom vysloví porušenie jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu napadnutými uzneseniami, zruší napadnuté uznesenia krajského súdu, veci vráti na ďalšie konanie a prizná jej finančné zadosťučinenie, ako aj úhradu trov konania.

Súčasťou sťažností je aj návrh na odklad vykonateľnosti napadnutých uznesení krajského súdu podaný podľa § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný

súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku.

V zmysle § 112 ods. 1 OSP v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie veci, ktoré sa uňho začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov.

Zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí, avšak v súlade s citovaným § 31a zákona o ústavnom súde možno v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy použiť na prípadné spojenie vecí primerane § 112 ods. 1 OSP.

S prihliadnutím na obsah sťažností uvedených vo výrokovej časti tohto uznesenia a z tohto obsahu vyplývajúcu právnu a skutkovú súvislosť týchto sťažností, a taktiež prihliadajúc na totožnosť v osobe sťažovateľky a všeobecných súdov, proti ktorým tieto sťažnosti smerujú, rozhodol ústavný súd, uplatniac citované právne normy, tak, ako to je uvedené v bode I výroku tohto uznesenia.

III.

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti (návrhu) ide vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu, resp. jeho rozhodnutím a základným

právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 78/03).

Ústavný súd je súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Túto ochranu poskytuje aj základným právam účastníkov v konaní o ich veci pred súdmi (všeobecnými) alebo pred inými orgánmi Slovenskej republiky v prípadoch ustanovených zákonom. Tieto práva vyplývajú z ústavnoprocených princípov konania pred uvedenými orgánmi (čl. 46 až čl. 50 ústavy) a patrí medzi ne aj právo každého na rozhodnutie jeho veci tým sudcom, ktorého určuje zákon.

Sťažovateľka zastáva názor, že krajský súd napadnutými uzneseniami, ktorými potvrdil uznesenia okresného súdu o uložení povinnosti zaplatiť súdny poplatok za podané námietky zaujatosti, *porušil ňou označené práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože, ako vyplýva z jej písomných podaní v konaniach pred okresným súdom, ako aj z odvolaní proti prvostupňovým rozhodnutiam, sťažovateľka námietku zaujatosti nevzniesla.*

Okresný súd svojimi rozhodnutiami uložil sťažovateľke zaplatiť súdny poplatok za námietku zaujatosti v sume 66 € podľa položky č. 17 písm. a) „*sadzobníka súdnych poplatkov zákona, tvoriaceho prílohu zákona č. 71/1992 Zb.*“. Proti týmto uzneseniam podala sťažovateľka odvolania, v ktorých poukázala na to, že námietky zaujatosti nepodala, pričom okrem iného uviedla: „*.... v úvode svojej žaloby uviedol skutočnosti preukazujúce fakt, že inak vecne a miestne príslušný okresného nemôže vo veci konať, pretože jeho sudcovia sú z prejednávania veci vylúčení, keďže majú pomer k veci a k účastníkom konania a sú teda vo veci zaujatí (§ 14 OSP).*“ Na základe uvedeného sa sťažovateľka domáhala zrušenia uznesení okresného súdu v celom rozsahu. Krajský súd jej však nevyhovел a odvolaním napadnuté uznesenia okresného súdu potvrdil.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav veci a aké skutkové zistenia a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdu, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdu (napr. I. ÚS 19/02).

Sťažovateľka svoje sťažnosti založila v podstatnom najmä na skutočnosti, že okresný súd nesprávne posúdil jej žalobné návrhy, ktorých súčasťou boli aj upovedomenia o skutočnostiach týkajúcich sa okresného súdu, ktoré majú v jej právnych veciach rozhodovať a súčasne sú orgánom, ktorý svojím nesprávnym úradným postupom spôsobil sťažovateľke škodu, pričom jej upovedomenia nemožno posúdiť ako námietky zaujatosti pre nesplnenie náležitostí vyplývajúcich z § 15a OSP. Podľa sťažovateľky tým, že krajský súd napadnutými uzneseniami potvrdil odvolaním napadnuté uznesenia okresného súdu, porušil jej v petite sťažnosti označené základné práva podľa ústavy a právo podľa dohovoru.

Podľa § 14 ods. 1 OSP sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Podľa § 15 OSP ak sa sudca dozvie o skutočnostiach, pre ktoré je vylúčený, oznámi to neodkladne predsedovi súdu.

Podľa § 15a ods. 1 OSP účastníci majú právo z dôvodov podľa § 14 ods. 1 uplatniť námietku zaujatosti voči sudcovi, ktorý má vec prejednať a rozhodnúť.

Odôvodnenia napadnutých uznesení krajského súdu sú podľa názoru ústavného súdu jasné a zrozumiteľné a krajský súd v napadnutých uzneseniach primerane reagoval na námietky sťažovateľky uvedené v odvolaniach proti uzneseniam okresného súdu. Okresný súd určil výšku súdneho poplatku podľa položky č. 17a „*Sadzobníka súdnych poplatkov*“ a tiež vec správne právne posúdil podľa príslušných ustanovení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“).

Takisto nie je žiadny dôvod na prehodnocovanie námietok sťažovateľky, ktoré súvisia s tým, že nemal byť vyrubený súdny poplatok za námietku zaujatosti v tomto konaní, pretože vecné oslobodenie občianskeho súdneho konania od súdneho poplatku podľa § 4 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch sa nevzťahuje na jej zákonnú povinnosť zaplatiť súdny poplatok za vznesenú námietku zaujatosti.

Sťažovateľka v sťažnostiach tiež poukazuje aj na rozdielnosť prístupu jednotlivých krajských súdov k rozhodovaniu v obdobných veciach.

Ústavný súd v tejto súvislosti upriamuje pozornosť na svoj právny názor, podľa ktorého právne závery všeobecných súdu obsiahnuté v rozhodnutiach vo veci samej nemajú charakter precedensu, ktorý by ostatných sudcov rozhodujúcich v obdobných veciach zaväzoval rozhodnúť identicky, napriek tomu protichodné právne závery vyslovené v analogických prípadoch neprispievajú k naplneniu hlavného účelu princípu právnej istoty ani k dôvere v spravodlivé súdne konanie (obdobne napr. IV. ÚS 49/06, III. ÚS 300/06).

Z rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci *Beian v. Rumunsko* zo 6. decembra 2007 vyplýva, že rozdielna judikatúra v skutkovo rovnakých, prípadne podobných veciach je prirodzenou súčasťou vnútroštátneho súdneho systému (v zásade každého súdneho systému, ktorý nie je založený na precedensoch ako prameňoch práva). K rozdielnej judikatúre prirodzene dochádza aj na úrovni najvyššej súdnej inštalácie. Z hľadiska princípu právnej istoty je ale dôležité, aby najvyššia súdna inštalácia pôsobila ako regulátor konfliktov judikatúry a aby uplatňovala mechanizmus, ktorý zjednotí rozdielne právne názory súdu v skutkovo rovnakých alebo podobných veciach.

Ústavný súd vo vzťahu k tejto námietke sťažovateľky považuje za potrebné zopakovať svoj ustálený právny názor, podľa ktorého mu neprislúcha zjednocovať *in abstracto* judikatúru všeobecných súdov, a suplovať tak poslanie, ktoré zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [§ 8 ods. 3, § 20 ods. 1 písm. b), § 21, § 22 a § 23 ods. 1 písm. b)] zveruje práve Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), resp. jeho plénu a kolégiám, keď mu okrem iných priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (m. m. I. ÚS 17/01, IV. ÚS 267/05). Práve plénum a kolégiá najvyššieho súdu sú oprávnené odstraňovať nejednotnosť výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov tak, aby sa chránili okrem iného aj legitímne očakávania účastníkov súdnych konaní. Ústavný súd však vzhľadom na to, že nie je súčasťou systému všeobecného súdnictva, môže zasahovať do výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov všeobecnými súdmi len v prípadoch, keď sa ich výklad vyznačuje svojvôľou a zjavnou neodôvodnenosťou do tej miery, že to má za následok porušenie základného práva alebo slobody. Keďže ale ústavný súd v prípade napadnutých uznesení prejav svojvôle, resp. zjavnej neodôvodnenosti nezistil, nepovažoval v danom prípade argumentáciu sťažovateľky za spôsobilú na to, aby len na jej základe bolo možné tieto rozhodnutia hodnotiť ako ústavne nekonformné.

Ústavný súd preto dospel k záveru, že napadnuté uznesenia odvolacieho súdu sú ústavne akceptovateľné a ich odôvodnenie je dostatočné, nevybočujúce z limitov čl. 46

ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. To, že sťažovateľka sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, neznamená, že došlo aj k porušeniu jej označených práv podľa ústavy a dohovoru. Z týchto dôvodov ústavný súd odmietol sťažnosti sťažovateľky v tejto časti podľa § 25 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnené (obdobne I. ÚS 446/2013, III. ÚS 402/2013, III. ÚS 403/2013).

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická osoba alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva. Toto ustanovenie však nebráni právu štátu prijímať zákony, ktoré považuje za nevyhnutné, aby upravil užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom alebo zabezpečil platenie daní alebo iných poplatkov alebo pokút.

Ústavný súd po preskúmaní napadnutých uznesení dospel k záveru, že z ich odôvodnení nemožno vyvodíť nič, čo by signalizovalo, že by mohlo dôjsť k neprípustnému zásahu do základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a do práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu, keďže všeobecné súdy v posudzovanom prípade ústavne konformným spôsobom interpretovali a aplikovali príslušné právne normy.

Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že medzi napadnutými uzneseniami a základným právom podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a právom podľa čl. 1 dodatkového protokolu neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by zakladala možnosť vysloviť porušenie týchto práv po prijatí sťažností na ďalšie konanie, v dôsledku čoho pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľky aj v tejto ich časti odmietol ako zjavne neopodstatnené podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Keďže sťažnosti boli odmietnuté ako celok, ústavný súd o ďalších návrhoch sťažovateľky uplatnených v sťažnostiach už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. septembra 2015